Mikael Hidén

PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA 25.10.2022 KELLO 9.00
HE 153/22 vp laiksi vuoden 2023 tuloveroasteikosta ja eräiden tuloverotusta koskevien säännösten muuttamisesta ja kumoamisesta

Esitys sisältää vuoden 2023 tuloveroasteikkoa koskevan lakiehdotuksen lisäksi kolme muuta, sisällöltään verotusta koskevaa lakiehdotusta. Esityksen perusteluihin sisältyy lyhyehkö suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskeva jakso. Ainoa jaksossa tarkasteltu kysymys on ikään perustuvan työtulovähennyksen korottamisen (tuloverolain muutosehdotuksen 125 §) suhde PL 6 §:ssä tarkoitettuun yhdenvertaisuuteen ja syrjintäkieltoon. Jaksossa esitetty ei nähdäkseni anna tässä aihetta huomautuksiin. Esitykseen sisältyvien lakiehdotusten pikaisen läpikäynnin pohjalta näyttää myös ilmeiseltä, että tämä yhdenvertaisuuskysymys on esityksessä ainoa kohta, joka voi eduskuntakäsittelyssä ansaita huomiota perustuslainmukaisuuden kannalta.

- - - - - - -

Esityksen säätämisjärjestysperusteluissa tarkastellaan ensin PL 6 §:n 1 momentin mukaisen yhdenvertaisuusnormin ja PL 6 §:n 2 momentin syrjintäkiellon sisältöä ja viitataan siinä yhteydessä joihinkin perustuslakivaliokunnann kannanottoihin. Perusteluissa todetaan sitten, että ehdotettu työtulovähennyksen korottaminen ikäperusteisesti kolmesssa eri portaassa merkitsee palkansaajien asetttamista eri asemaan iän peruteella, ”joka olisi lähtökohtaisesti perustuslain 6 §:n 2 momentin syrjintäkiellon vastaista”. Samalla kuitenkin todetaan, että perustuslainkohta mahdollistaa eri asemaan asettamisen, jos sille on olemassa hyväksyttävä peruste, ja että erottelun on oltava oikeasuhtaista tavoiteltuun päämääräään nähden.

Säätämisjärjestysperusteluissa nojaudutaan lakiehdotuksen hyväksyttävyyttä perusteltaessa näkyvästi perustuslakivaliokunnan lausuntoon pevl 53/16 vp, joka sekin koski lähinnä tuloverolain muuttamista. Mainittu lausunto oli siinä mielessä hiukan erityinen, että siinä nähtävästi haluttiin lausua myös tuolloin muutettavana olleen lain vuonna 2012 ilman perustuslakivaliokunnan myötävaikutusta saaman sisällön perustuslainmukaisuudesta. Tästä piirteestä huolimatta voidaan valiokunnan lausunnosta lainata tähän kappale, joka kuvaa valiokunnan suhtautumista verosta säätämisessä huomioon otettaviin näkökohtiin, Valiokunta totesi lausunnossa mm. (pevl 53/16 vp, s. 4):

> ”Perustuslakivaliokunta muistuttaa, että verotusta koskevaa lainsäädäntöä ei voida pitää valtiosääntöoikeudellisesti sellaisena erityisenä julkisen vallan käytön muotona, jonka alueella perusoikeudet ja perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaate eivät tule sovellettaviksi. Kokoavasti voidaan kuitenkin todeta, että yhdenvertaisuusperiaatteesta ei ole johdettu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn verolainsäädännön keinoin. Verotuksessa on tyypillistä, että eri tulolajeja (pääomatuloja ja ansiotuloja) ja tulolähteitä (elinkeinotoiminta, maatilatalous ja muu toiminta) sekä omaisuuslajeja kohdellaan eri tavoin ja menojen vähennyskelpoisuus on säännelty erikseen ja se poikkeaa eri tilanteissa. Vaikka verotuksen ensisijainen tehtävä on tuottaa julkiselle sektorille tuloja niin paljon, että ne riittävät kattamaan julkisen sektorin menot, verotusta on perinteisesti käytetty myös muiden yhteiskunnallisten tavoitteiden toteuttamisen välineenä.
> Perustuslakivaliokunnan mielestä hallituksen esityksessä mainittuja ihmisten välisten keskinäisten tuloerojen tasaamista ja heidän kannustamistaan työnteon jatkamiseen eläkkeelle jäämisen sijasta voidaan sinänsä pitää hyväksyttävinä verolainsäädännön tavoitteina.”

Esityksen säätämisjärjestysperusteluissa todetaaan loppupäätelmänä, että lakiehdotukset voidaan säätää tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Tähän päätelmään voidaan nähdäkseni epäilyksittä yhtyä. Palkansaajien asettamiselle iän perusteella porrastetusti eri asemaan on tässä mielestäni hyväksyttävä peruste ja ehdotettua palkansaajien tällaista erottelua voidaan pitää oikeasuhtaisena tavoiteltuun päämäärään nähden.

- - - - - - -

Esityksen lopussa hallitus katsoo, että ehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lain säätämisjärjestyksessä, mutta pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon. Jos hallitus ilmoittaa pitävänsä suotavana, että jostakin lakiehdotuksesta hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto, on näin syytä tehdä.

Silti minusta voisi tässä tapauksessa kysyä - ehkä vähän kerettiläisesti – onko perustuslakivaliokunnan kannanoton hankkiminen ollut tässä asialllisesti tarpeellista (aivan saman kysymyksen esitin HE 129/22 vp johdosta valiokunnalle 14.10.2022 antamassani lausunnossa). Sen seikan, että hallituksen esityksen perusteluihin sisältyy asianmukaisiksi laaditut säätämisjärjestysperustelut, ei mitenkään välttämättä tarvitse merkitä sitä, että hallituken esityksestä – sen säätämisjärjestysperustelujen hyväksyttävyydestä – hankitaan vielä perustuslakivaliokunnan kannanotto. Se, onko jossain tilanteessa tarpeen hankkia perustuslakivaliokunnan kannanotto perustuslainmukaisuudesta, voi tietysti olla moniulotteinen vaikea kysymys.